

گزارشی از بروز همه‌گیری گورم در کانونهای نگهداری اسب در تهران

* دکتر فریدون نورمحمدزاده

* دکتر غلامرضا عبدالله‌پور

* * دکتر شمس‌الملوک خواجه‌نصیری

مقدمه :

گورم^۱ یکی از بیماریهای حاد اسب می‌باشد که در اثر آلودگی با استرپتوکوکوس اکویی^۲ حاصل می‌شود و بوسیله التهاب قسمت فوقانی دستگاه تنفس و تورم چرکی غدد لنفاوی مربوطه مشخص می‌گردد. بیماری در تمام نقاط دنیا وجود دارد. ولی امروزه در اثر کم شدن تعداد اسبها و پیشرفت روشهای درمانی از اهمیت آن کاسته شده است. در بعضی شرایط مانند آب و هوای نامساعد یا نامناسب بودن جایگاه و وجود تعداد زیادی اسبهای جوان در یک گروه، درصد ابتلاء ممکن است به صد درصد برسد (۱ و ۲). درصد مرگ و میر در صورتیکه درمان مناسب و به موقع صورت گیرد بسیار پایین است. منبع عفونت در این بیماری ترشحات بینی دامهای مبتلا است که مراتع، علوفه و آبشخوار را آلوده می‌سازد. عامل بیماری در برابر شرایط طبیعی محیط نسبتاً مقاوم است. انتقال بیماری از طریق دستگاه گوارش و یا استنشاق قطرات آلوده صورت می‌گیرد (۳). آلودگی مخاط حلق و بینی موجب تورم حلق و تورم حاد بینی و نفوذ میکروب به غدد لنفاوی ناحیه موجب چرکی شدن آنها می‌گردد. و ممکن است عفونت به سایر اندامها رخنه نماید و باعث ایجاد کانونهای چرکی در کلیه، مغز، کبد طحال، تاندونها و مفاصل گردد (۲ و ۱)...

مشاهدات درمانگاهی و نشانیها :

مورد اول .

در تاریخ ۲۱ فروردین ماه ۱۳۶۸ یک راس اسب هشت ساله به درمانگاه شماره یک، دانشکده دامپزشکی آورده شد بر اساس گفته صاحب دام این اسب همراه با ۱۵ راس

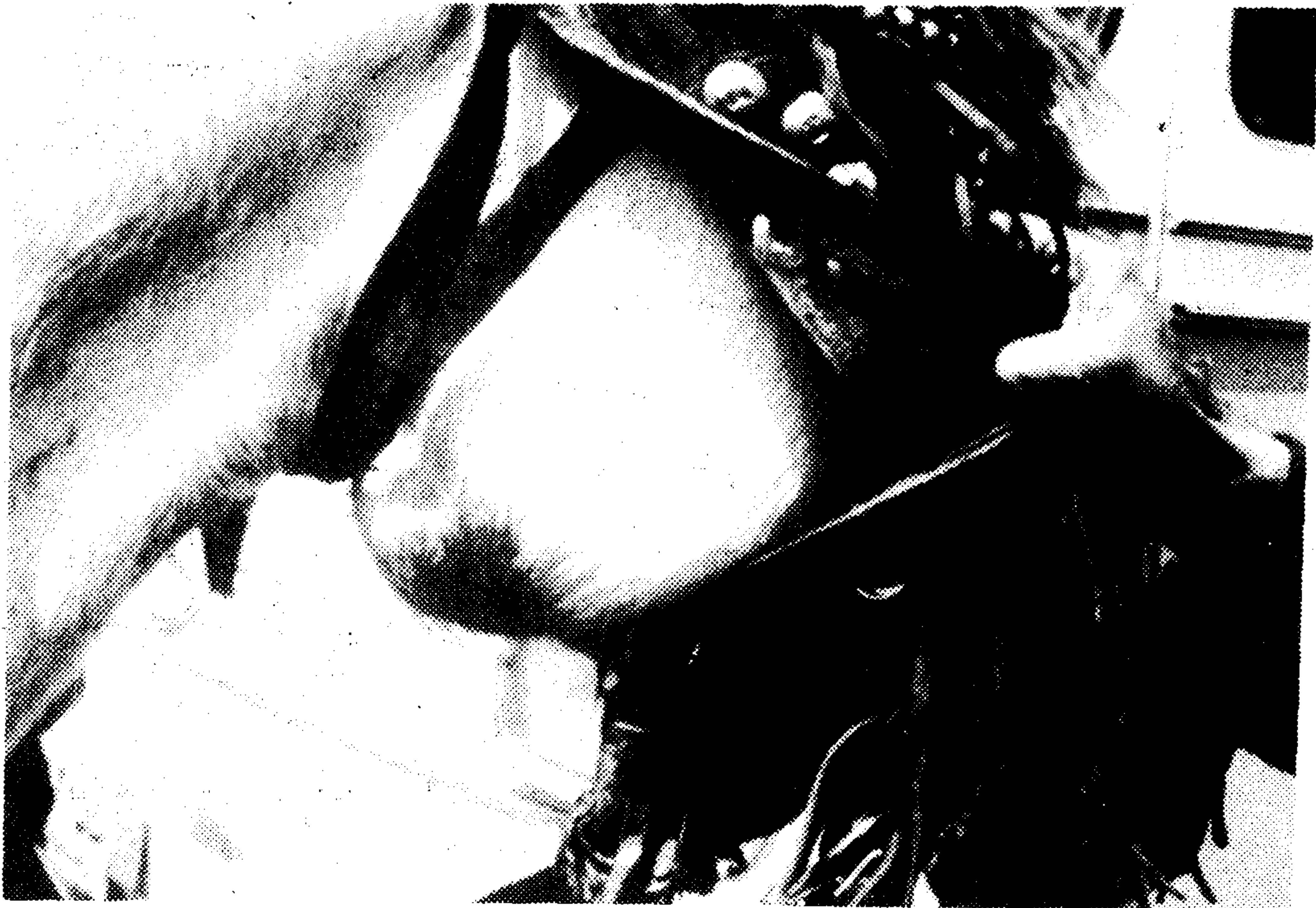
* گروه آموزشی علوم درمانگاهی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران

1- Gourme

2- Streptococcus equi

* * آزمایشگاه مرکز تشخیص، سازمان دامپزشکی

دیگر به منظور بارکشی در سطح شهر در گاراژی واقع در فرح آباد خزانه نگهداری می شدند . تاریخچه بیماری حاکی از این بود که اسب فوق ده روز قبل از مراجعه علائم بالینی را بروز داده است . درجه حرارت مقعدی حیوان ۳۷/۷ درجه سانتی گراد بود . خروج ترشحات موکوسی چرکی از منخرین دام جلب توجه می نمود . همچنین تورم چرکی غدد لنفاوی زیرفکی وجود داشت که سرباز نموده و چرک از آن خارج می شد و اطراف حلق را نیز ملوث نموده بود . سرفه نیز از دیگر نشانیهای بالینی بیمار بود . با توجه به نشانیهای بالینی ، بیماری گورم مورد توجه قرار گرفت (تصویر شماره یک)

تصویر شماره ۱ . تورم غده لنفاوی و آبسه ناحیه حلق مشخص است . برای تأیید تشخیص از قسمت متورم زیرگلو بطور آسپتیک پونکسیون بعمل آمد و به آزمایشگاه ارسال شد . از کشت نمونه ، استرپتوکوکوس اکویی جدا گردید . علاوه بر آن نمونه خون جهت آزمایش شمارش گلبولهای خونی ۱ نیز از حیوان اخذ گردید .

مورد دوم :

در تاریخ ۲۴ فروردین ماه ۱۳۶۸ یک راس اسب حدوداً ۱۴ ساله به درمانگاه آورده شد . طبق اظهار صاحب دام تاریخ شروع بیماری چهار روز قبل بوده و از آن زمان دام دچار بی‌اشتهایی شده بود . در معاینات بالینی خروج ترشحات چرکی از منخرین مشاهده گردید و سرفه نیز وجود داشت . درجه حرارت مقعدی دام ۳۹/۵ درجه سانتی‌گراد بود . تنفس صدا دار منخرین متسع و تنفس شکمی بود و تعداد آن ۲۸ در دقیقه بود . رنگ مخاطات طبیعی به نظر می‌رسید تاریخچه بیماری حاکی از آن بود که یکماه قبل یک راس اسب مبتلا "باهمین علائم در محل نگهداری این حیوان وجود داشته است . با توجه به نشانیهای بالینی بیماری گورم مورد توجه قرار گرفت (تصویر شماره دو) .

تصویر شماره ۲ ترشحات موکوسی چرکی از منخرین را نشان می‌دهد . برای تأیید تشخیص از ترشحات بینی دام سواب تهیه شد ، پونکسیون غده لنفاوی زیرفکی و نمونه خون جهت آزمایش شمارش گلبولهای خونی نیز اخذ گردید و به آزمایشگاه ارسال شد .

بررسی وضعیت بیماری در کانونهای نگهداری اسب :

پس از آنکه بیماری گورم توسط آزمایشگاه مورد تأیید قطعی قرار گرفت به منظور مطالعه چگونگی وضعیت بیماری و نحوه شیوع آن ، طبق آدرس هائیکه از صاحبان اسب های مبتلا کسب شده بود به کانونهای نگهداری اسب مراجعه گردید . یکی از این کانونها در فرح آباد خزانه واقع بود که جمعاً " ۱۶ راس اسب در آنجا نگهداری می شد و تمام آنها در چند اصطبل کوچک و در تماس مستقیم و نزدیک با یکدیگر بودند . سن اسبها از ۸ ساله تا ۱۶ ساله متغیر بود . در معایناتی که از دامها بعمل آمد تمام آنها علائم بیماری را به درجات مختلف نشان می دادند درجه حرارت مقعدی دامها از ۳۸ تا ۴۱/۲ درجه سانتیگراد متغیر بود . از پنج راس اسب مبتلا نمونه های لازم شامل پونکسیون غدد لنفاوی ، سواب بینی و خون تهیه گردید و بلافاصله به آزمایشگاه ارسال شد کانون دیگری که مورد بازدید قرار گرفت در چند کیلومتری کانون قبلی و در خانی آباد نو قرار داشت که تعداد ۹ راس اسب در آنجا نگهداری می شدند . سن آنها بین ۶ تا ۱۸ سال بود . در معایناتی که از دامها بعمل آمد تعداد ۸ راس از آنها علائم بیماری را به درجات مختلف نشان می دادند که نمونه های لازم جهت آزمایشگاه تهیه شد .

درمان :

در تمام موارد به منظور درمان مبتلایان از مخلوط پنی سیلین و استرپتوماپسین به ترتیب به میزان پنج میلیون واحد و پنج گرم برای هر راس دام از راه عضلانی و به مدت چهار روز استفاده شد که نتایج رضایت بخشی به همراه داشت و تمام اسبها عموماً تحت درمان قرار گرفتند بهبودی حاصل نمودند .

نتیجه و بحث :

از گشت نمونه های ارسالی به آزمایشگاه بجز در دو مورد باکتری استرکوکوس اکوئی جدا شد . مطالعه تابلو خونی مبتلایان در یک مورد افزایش شدید لکوسیتها همراه با افزایش نوتروفیلها را نشان می داد ، اما در سایر موارد لکوسیتوز

خفیف همراه با افزایش نوتروفیل‌ها مشاهده شد. همچنین در اکثر موارد میزان هموگلوبین پائین‌تر از حد طبیعی بود که این امر می‌تواند ناشی از اثرات همولیتیک یا توکسیک عامل بیماری باشد. لازم به یادآوری است که این نتایج با آنچه که در منابع معتبر دیگر ذکر شده کاملاً "مطابقت دارد" (۲۰۱).

با مراجعه به کانونهای بیماری و تحقیق از صاحبان دامها معلوم شد که منبع اولیه بیماری شمال غرب و استانهای آذربایجان بود چرا که اولین اسب مبتلا به بیماری از آنجا خریداری و به تهران انتقال یافته بود. این احتمال نیز وجود دارد که بیماری از طریق کشور ترکیه وارد ایران شده باشد و این موضوع از طرف چندتن از دامپزشکان شاغل در استانهای فوق نیز مورد توجه قرار گرفته است.

با توجه به نحوه نگهداری اسبها و تماس نزدیک آنها با یکدیگر، درصد واگیری خیلی بالا بود بطوریکه در یک کانون درصد ابتلا ۱۰۰٪ بود و در کانون دیگر حدود ۸۹٪ از اسبها مبتلا بودند. موضوع دیگری که مورد توجه قرار گرفت این بود که علائم بالینی بیماری در دامهای جوانتر شدیدتر بود.

لازم به یادآوری است تا آنجائیکه نگارندگان منابع داخلی را بررسی کرده‌اند، تا قبل از این مطالعه گزارش مستندی از بیماری در ایران وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: از همکاری آقای یوسفی مسئول سمعی و بصری دانشکده در تهیه عکسها تشکر می‌شود.

منابع و ماخذ.

۱- شیمی - احمد، حسنی طباطبائی - عبدالمحمد، نظری آریا - علی اصغر،

۱۳۶۴ بیماریهای عفونی دام انتشارات دانشگاه تهران "صفحه ۱۴۰ تا ۱۴۴،

2- Blood, D, Radostits, O.M, and Henderson 1983: Veterinary Medicine. 6th edition. Bailliere Tindall, London, 503-506.

3- Catcott, E.J. Smithcors, J.F 1974: Medecine et Chirurgie du cheval, traduit en Francais, ed Vigot Freres, Paris, 95-99.

Une Enquete epizootologique de
gourme dans les foyers de Chevaux a Tehran

Nourmohamadzadeh F. * Abdollahpour, G. R.
Khajehnassiri Sh. **

Resume;

Apres l' Observation de deux Cas de gourme au Cours de l' avril 1989. a la Clinique de la faculte de medecine Veterinaire de Tehran. on a fait une enquete epizootologique Sur la gourme dans les foyers de Chevaux a Tehran. L' enquete a montre que le pourcentage d' animaux atteints dans les foyers ou existait la maladie etait a l'orde du 89%-100% des animaux-La mortalite a ete nule. Le traitement a ete effectue par des injections intramusculaires de penicilline - streptomycine. Tous les animaux ont ete gueri.

* Departement des sciences Clinique, faculte de medecine veterinaire de l' universite de Tehran, Iran.

** Organisation veterinaire.